

MASTREEGTER TYPE

Aon den EdelAgb. Hier
Burgemeister van Mastreeg mr. L.B.J. van Oppen
in hoegagting opgedrage

door

A.V. OLTERDISSEN

Overgedrukt uit de "Limburger Koerier".

Uitgevers-Maatschappij "NEERLANDIA"

voorh. o.a.

Fa WEYERHORST, MAASTRICHT

Het bezoek van de Dames van de Charité

Het waos op ne Maondagmurge, dat het veurjaorszunneke zien ierste wermde begos te laote veule en hei en dao e lekker sträolke doog neerkomme in het smal, vochtig sträotsje, dat op de Merret oetkwaom.

Meister Baltus, nen awwe gepensjeneerden oosgenger kwaom stokkenteere op zien krukke door den duustere gank nao de straatdeur gesukkeld um zien armzielig, laam korpus get te komme werme en ins e lugske te schuppe. Heer stiepede zieg met zien krukke tege den deurpos, loerde rustig ins op en aof, of pitsde z'n ougen en tuurke touw um ins op ze gemaak de zon op ze gezieg te laote schijne.

Um de kare neet door te laote stond aan den ingank van het sträotsje ne paol en dao leunde noe Jeannet "de kat" tege en ploeyerde zieg oug e bitsje in de zon. Ze had nen erm gebroke en droog dee in e breid verband. Ze heel en oug in het zeil, want de dames van de Charité waoren op koms en dan moos ze zurge tot ze thoes waar veur de ontvangs. Heur kinder leepen al berreveuts um het hoes, want ze had ze bijtijds laote kousen en sjeun oetdoen met het oug op het bezoek en noe drentelde die rond de stop en verveelde zieg.

Neleke, het ajdste stond op heuren doum te zoeke; klawde zieg al ins oet geweente de dun vlesse haore die in piezelkes um heure kop honge en loerde rond nao en aofleijing. Dao veel heur meister Baltus op, wie dee dao met z'n ouge touw stond en ze gonk vlak veur h'm stoon um h'm ins good op te numme. Sjus doog dee zien ouge ope wie Neleke h'm lang genog beloerd had. Opins staok ze heur tong oet en zag: – "Onnut".

Meister Baltus doog of heer het neet hoort en loerde euver heur eweeg, mà dat beveel Neleke neet.

– "Onnut", zag ze weer ins.

– "Houw je smoel snotneus!" bromde noe meister Baltus geërgerd mè dat beveel Neleke tot ze aon de gank kos komme. – "Awwen onnut!" repeteerde ze nog e paar kiere. Opins verloor meister Baltus ze geduld. Heer lufde en kruk op om Neleke en peuter te geve, mà ongelukkigerwijs schoot ze h'm oet z'n han en ratelde op de straatstein. Met had Neleke ze te pakke en of ze opins bezete waos begos ze met de kruk in de huugde, wie en posjenel rond te danse en zong mer altied door: – "Awwen onnut, awwen onnut!"

Noe kwaom Baltus zien sjoendogter door de gank oetgevlooge, reet Neleke de kruk oet heur han en gaof heur en gooi mep um heure kop. Ongelukkigerwijs zaog dat sjus Jeannet oet de veerte.

– "Hullabah!" reep ze, "Blief met din fikke van me keend, slaag den eige jonge!"

– "Wat lik ze dan deen awwe maan te transeneere", geef de sjoendogter veur antwoord.

– "Wat is het Jeannet?" vroeg toen Janneske de krof, heure maan, dee sjus nao hoes kwaom en dee veur z'n ambag de bieste van de statie van de Merret nao het slaghoes dreef.

– "Bel", zag Jeannet. "Wat heet zieg die aon me keend te kruije, zoe e kaal mirakel". En ze veegde met heur ein hand Neleke de traone van ze sprotele snuutske. Janneske trok ze groet gezieg in giftige ploeye en preutelde zoe get van: "Verdommese wiever, met hun geënzal altied, en ... neet mie gebeure, of ieg bemeuj mieg ins demet" en trok toen zien

deurken in, wat sjus tegeneuver dat van den oosgenger gelege waos. De sjoendogter gaof de kruk trug en Jeannet hernaom heur aw plaots, met Nelleke aon heure rok, want ze wouw zieg noe neet kekele wijl de dames op koms waore. En jaowel, dao kwaome ze sjus aon. Sjiek aongekleid eeder met e notitiebeukske in hun moffel en gans doordronge van hun deftige weerdigheid, boe met ze hun charitabel werken doge. De ein, en lang mager juffrouw had een flinke neus, die wel get opveel en de ander, en korte, dikke, leet altied heur veurtan zien, umdat heur bovelip get opgetrokke waos. Ze gonge bekans van hoes tot hoes en informeerde zieg dao nao het ginnige, wat me al zoe nudig had.

Meister Baltus zaog ze aankomme en sprong agteroot op zien krukke de gank in, um zen sjoendogter agter te waarschouwe en Jeannet sleipde hun agternao, um ze aon heur deur in ontvangs te numme. Nuischierig bleef ze veur eeder hoes stoon kieke boe de dames al zoe ingonge. Noe waos de beurt aon de familie Baltus en dan zouwe ze wel bij heur komme.

De twie juffrouwe bleve dao en tuurke binne, mà wie ze weer oetkwaome gonge ze met en opgestoke gezieg Jeannet veurbij en en deur weijer in.

Wat zou heur noe euverkomme? Ze wagde tot oug dao de dames oetkwaome, en snooi hun toen de pas aof.

– “En ougenblikke ezzebleef”, begos ze, “wie zuut het oet, komt der neet ins bij mieg?”

– “Neint, vrouwke”, antwoorde de langste juffrouw, “vandaag neet”.

– “En dan boeveur neet?”

– “Dat zien eur affeeres neet”, verklaorde de dikke juffrouw en meinde zonder weijer eksplikaties devan aof te komme. “Mè, jewel, popnel! Ieg krijg zeker niks? Jewel, dat begriep ieg! Die schintong van heijeuver heet uug zeker verteld dat ieg zaat bin gewees en dat ieg toen mienen erm hub gebroke. Zoe ne valen hond van e vrommes. Dat heet mieg zeker dat lekker dier van e sjoendogter van dieg gelap, lielikke lammen verdruugden oosgenger”! reep ze opins met ein hël kekel stum tege meister Baltus, dee de dames had oetgeleije gedoon en zien aaid pläotske in de zon weer had ingenomme. Baltus gaof gein antwoord en knikden en uigske tege de dames of heer wouw zegge: “Wij weten wel wie we voor hebben” en de dames profiteerde van de gelegenheid um langs Jeannet door te schievele en zoe gaw meugelik en deur weijer in te trekke in de meining, dat ze noe wel van heur verlos zouwe zien.

Jeannet posteerde zieg evels veur de deur en keek wie de dames zieg binne benaome.

– “Haw den deksel op diene ketel, Triene, anders stik dee lange pottekieker heur neus d'r in um te zien wat ste gekook hubs”, reep ze nao binne, boe op de lang juffrouw hiel verontweerdig eve nao veure kwaom en Jeannet metdeilde tot ze ‘t ins aon de dames zou zegge wie astrant tot ze waar en tot ze zeker noets mie get zou kriege.

Noe leep het Jeannet euver.

– “Triene!” reep ze op heur naoberse, “beloer mieg die neus ins die dat wief heet, wat pappegej! Es ieg zoe'n neus had bleef ieg nog gein oor oet de kanaar!”

De dames vondten het raadzaam um zieg mer zoe gaw meuglik oet de riezter te maken en verlete met hoeg roei kup de woening van Triene. Mè, noe waore ze gans aon de heidene euvergelieverd veural wie de korte dikke in het langsgoon nog kordaot op heur maneer zag: “Foi, vrouke 't is ongepermiteerd. Veer zulle dreuver spreke”.

– “Dao, dee schaarstand heet oug nog get te kommandeere. De kaans mieg met dien humme en dien klompe gestole weurde, wets ste dat, ieg hub van dieg niks nudig, lielik

wouvegebit, en van dieg oug neet, neuzekeuningin met diene vloere mantel aon. Wat e model tot dao lup, sjus en verstopde kanjel die leek”.

Noe bemeugde zieg de sjoendogter demet, die meister Baltus op zij had geduid in dat Jeannet oug versterking kraog in de persoon van Janneske, dee in zien deurke verscheen en Neleke, dat aon heure scholk gong hange.

– “Laot ze mer sjelle, m’n leef juffrouw”, zag de sjoendogter. “Dat zien veer van dat bagasje geweend. Ze zet altied het gans sträotsje op stelte.”

– “’t Is weer Maandag en dan heeft dat wyf altijd de duivel in de prij”, veugde Meister Baltus dr aon touw, dee pas opgeschreve waos veur ne struzak. Koelik had er evels ziene mond ope gedoon of Janneske stond veur h’m met ze groet gezieg. – “Gaot in, meister Baltus, bemeugd uug dao neet met”, schriewden heer driftig, boe op meister Baltus verschrik twie sprung agteroet maakde de gank in.

– “Die maag nog op ander lui hun neus sjokkeere”, gong de sjoendogter door. “Dee roejen tuitel dee ze zelfs veur heure kop heet is oug neet van niks. Dee is roed van de blauwe?”

– “En zij lus niks”, schimpde Jeannet, “es ze niks krijg. Ze heet oug liever e bakske es nen teleur Mommussop!”

Op het woord “sop” kwaom Meister Baltus weer nao veure gesprongen: – “Kom, kom, Sjannet”, zag heer, “laat nouw de dames met vree. We motten er ‘s winters tog van vrete”.

– “Meister Baltus, noe veur de leste kier, gaot in en bemeugd uug dao neet met”, waarschouwde Janneske, dee weer in eine wup met ze groet gezieg veur den awwe maan stond, dee oug weer van de schrik twie sprung agteroet de gank in maakde.

– “Tot ze hunne rats mer zelfs vreete”, reep Jeannet, die het in veel dat veurtaan de kans op broed- en soppekaarte veur good verkeke waor. Tot zij dao zieg mer stief dr aon vrit, aon dat schotelwater. Die heet het anders nudig. ‘s Maondags lup ze met de kurf langs de deure en Zondags hubbe ze frikkedel in de sop”!

– “Aog juffrouw, geluif zoe get tog neet”, betuigde de sjoendogter en ze lag en hand op heur hart, en keek nao bove, of ze den hiemel tot getuige naam.

– “Jao, frikkedel, ... in de sop ... frikkedel”, gong Jeannet door, blij tot ze de ander geraak had. – “Zoe ne lielikke ... lielikke ...”, ze kos gei woord lielik ... genog vinden.

– “Meer, zek gaw poddel, anders zeet zij het”, steukden heur Neleke op.

– ... “Zoe ne lielikke poddel”! besloot Jeannet.

Mè meister Baltus vond noe aon dat z’n naoberse ne bedinkelikken aonvaol doog op de bedeilung van z’n familie. Met ne groete sprunk waos heer weer aon de deur.

– “Ze liegt het, dames, ze liegt het”, protesteerden heer, “we hebben in geen jaar meer ‘ne grummel frikkedel gezien. – Sjannet, je bent en kreng ...”

Koelik had heer dat woord oet ziene mond of heer kraog van Janneske ne boks met ein voes onder zien kin, tot heer met krukken en al onderstebove veel met e spektakel of ze in de gank e speul keigele doorein smete.

Noe leep oug de sjoendogter de gal euver en met ne lange greep klawde zij zieg vas in Jeannet heur muts en trok heur die van heure kop, met en ganse bussel haore de bij.

Jeannet met heure kepotten erm kos zieg neet weere mè begos te schriewe: – “Fikkedel”! en wie ze ‘t neet mie gaw genog oet bringe kos klopde zij zieg al kekenteere met heur vrij hand op heure mond “... joa ... Zondags ... in de sop ... frikkedel!”

De erm dames stondte toen in ne groete krink van nuischierige, die van alle kante kwaomen aongezat.

– “Noe of noets”, dag toen zeker de klein dikke en met en vaart boeveur eederein moos schuive drong ze door de krink gevolg door de lang.

Met kup wie de piepers maakde ze tot ze het sträotsje oet kwaome en vooldte en ganse gerusstelling euver zieg komme wie ze op de Merret nen deender zaogen aon komme gewandeld, de eins kwaom loere woerum de lui zoe leepe. In de veerte hoorde ze nog altied Jeannet boven alles oetkeke – “Frikkedel; Frikkede-è-è-èl!”

De nuije kosgenger

Het waos zonnig en werm. Juffrouw Jeske Vlasblom zaot aon de opegesjuifde vinster te strikke. De valgordijn waor sjus tot aon de tupkes sjarelongs aofgelaote, die op de vinsterbank stondt. Het goudveske gaapde daotusse tege ze glaas en Bisjoeke het hunneke, laog inein gedreid te suffe in ze kurfke. De maog waor nao de kermis. Juffrouw Jeske had preuperkes de telleure gewasse; toen en uilke gevange en zaot noe met het koffiegesjier veur zieg en lang zwarte kous op te sloon.

Van tied tot tied bromde of kefde Bisjoeke ins in zienen droom, want es heer sleep kos heer de rus nog neet vinde. Het waos e klein mormel dat altied op dreij pu hinkde. Zien haaf blin ouge stoken h'm wied op ziene kop en met de twie tan die heer nog had probeerden heer eederein in zien sjeun te biete, dee inkwaom of oetgong. Bij het minste wat zieg ripde zat heer en keel op of heer in e mets hong en eeder bezeuker kos iers wagte tot heer oet gekef waor, ie heer het woord aon zien gelukkige meisters kos riegte. Juffrouw vlasblom vond evels alles eve leef en eve slum wat heer doog. Es ze tege het goudveske oetgepraot waor heel ze ganse redenaties tegen "het bieske" dat ze regelmaatig opseerde met hiemelblouw strikskes of bentjes vol nikkel en belkes. Boete die twie hoengenote en en boeremaog heel ze veur de gezelligheid gewoonlik nog enne koshier op de twie veurkamers, dee ze bij gebrek aon ne maan en de nudige kinder puntelik verzurgde.

Deen daag zelf had ze persijs ne nuije gekrege. Eigelik get te jonk en te levetig, mè tog zoe net van veurkomme, tot ze'm mer op good geluk genomen had, al kwaom heer oug wied oet Holland.

Ze waor al aon heur tiende nãodsje, wie Bisjoeke opins opsprong en door ze gebrukelik gesjriew aon den trap waarsjouwde tot iemes op kwaom. Het bleek tant Treeske te zien, die trepke veur trepke nao bove kwaom en ondertusse Bisjoeke probeerde tot rus te paoje. Het gedierte kos anders wel tege get gevierlikkers wake es tege tant Treeske want het good minske kos nog gein vleeg koed doen. Ze waos bang veur e slivvenierebieske en veur en kriel of en veur moes leep ze het hoes oet. Ze woende in St. Gieliskevintsje en kraog den tied um door van de ein kerk nao de ander te trekke en veur de res ins bij heur kinnisse get te goon baorebinde.

Ze woord in de reete zedeleer tegeneuver heur nigsje geinstalleerd en leet zieg het gepresenteerd kupke koffie met en annieswaffel good smake.

Ondertusse woord het weer besproke en de pries van de eijer en de boter. Toen deilde tant Treeske met tot ze en noveen waos begos ter iere van den heilige St. Anthonius um e perlemoere nusterke truk te kriege wat ze in St. Matijs verloren had. Daornao waor de burgelikke stand aon de beurt. Geboortes en sterfgevallen, engasjeminte en houwelikke woordte aon en wiedloupende bespreking onderworpen en zoe kwaome ze van allein op de "slechtigheid van de lui" en tant Treeske besloot met de konklusie, tot het mer allemaol kruus en leid waor in de wereld. Noe kwaom juffrouw Jeske aon de beurt met heur interessant nuits van heure nuije kosgenger.

Haorfien wouw noe tant Treeske wete wie heer hedde, boe heer van dan kwaom, wie aaid tot heer waor, wie heer wel oetzaog, of heer kinnes had, wat zien awwers veur luij waore, of heer veul kleijer en lievend had metgebrog ...

Heer had niks bij zieg es ze valieske, mè ze koffer of z'n kis moos nog met de boot komme, dat waos alles wat juffrouw Vlasblom, boete ziene naam kos metdeille.

– “Meitske, meitske, wie onveurziegdig um ne vreemde vent mer zoe in den hoes te numme”, merkde tant Treeske op, die geweent waor heur nigsje nog mer altied “meitske” of zelfs “keendleef” te neume, al had keendleef al lang Abraham gezeen.

Het “meitske” keek heur ongerus euver heure bril aon en zeker neet um heur op heur gemaak te bringe begos Treeske heur te vertelle, wie ze bij Knipschier ne kosgenger hadden ingenomme, dee zieg iers good had laoten opsjuppen en toen de van door waos gegange en nog twie kopere luugters had met genomme en e sjoen “Kinneke van Praag” onder e stulpke, wat medam Knipschier destieds nog had metgebrag oet Kevelaar.

En wie nen andere in “De zwarte beer” waor komme losjeere en wie dee smurgens oug nog good gegeten en gedronken had tege de madam zag tot heer evekes en kemissie gong doen in de naobesjap en seffens truk zou komme um te betaole en daobij en dik pak in bewaoring gaof wat in gazette gedrejd waor. Wijl heer neet mie truk kwaom en de medam het pak ope doog, wie ze toen heur eigenste dekes vond van het bed, dee heur dat sjavuut in pand gegeve had.

– “Loer mer good oet dien ouge, keend en geef h'm mer neet te gaw den hoessleutel”, raojde ze nog aon. “De slegtigheid van de wereld lup allewijl te wied”.

Toen stond ze op, want het woord tied veur het Lof, en oetgeleid door het sjerp gekef van Bisjoeke vertrok tant Treeske.

Juffrouw Vlasblom bleef in agterdinke. Ze naam heure leveling op den erm en vroeg aon “het bieske” of heer de vrouw wel helpe zou, es ze heur koed wouwe doen, boeop Bisjoeke heure e paar lang, nate lekke euver heur neus gaof.

Opins spartelde heer zieg oet heur hand en kwaakden het portaal op. Den trap kraakde zwoer en nao bove werkde zieg menhier Hevig, ne gepensjoneerde wagmeister van de kavvelerij, dee op zienen toer ins kwaom en visiet make.

Puffenteere en brommenteere tegen de keffer kwaom heer binne en naam de pas verlaote plaots van tant Treeske in de reete zedeleer in.

Heer liekende veul op Wullem den derde en dao heer altied zien bes doog um die geliekenis door te veure, had heer op het leste de bijnaom “Wullem den derde” gekrege. Met zienen hoege kale veurkop, ziene grijze volle baard en z'n lintsjes in ze knuipsgaat zaog heer eg militair oet mè in de grond waos het ne goje zokkert, dee erg onder de pantoffel stond van z'n vrouw, die heer vol respek, “de kommandant” hetde.

In z'n sosjeteit, onder z'n “wapenbroeders” waor dat get anders. Dao had heer es presedent het kommando. Noe zaot h'm en gewiegtige zaak dweers. Veur de verandering waor weer ins ruizing in de vereniging, die, oetslutend oet aaid militaire bestaonde, enne zier vruntsjappelikke naam droog, mè boevaan de lede gestiedig euver allerlei foetibagatellen euverhoup loage en zieg doorgaons mie enzelde es zieg wel ammezeerde. Oug noe had ne gepensjoneerden adjudant nen aaid-onderoffeseer bij het keigele “gehoond!” Dee waor daoever “zeer verbolgen!” De lede hadde aon weerskante partij getrokke. De ein helf dreigde met heur ontslaag. Den ierepresedent, nen ex kolonel, dee dr' euver geraodpleeg waor, vond het “een hachelijk geval!” en noe waor heer dr' op oet um de vreije tusse de twie vijandelikke kampe zien veerdig te kriege. Heer waos zoe

vervuld van die gewiegtige taak, tot heer zelfs bij juffrouw Vlasblom ze gemood ins dr' euver kwaom luugte. Volgens geweente begos heer weijer optesnijje van zien vreuger heldedaode.

Heer haolden op, wie heer ins met zien mansjappe gesjik woord nao Klazinaveen um dao en opstuutsje te dempe onder de polderjonges. Ziene ritmeester had h'm de order gegeve: "Hevig, je doet eerst je sommatie en dan schiet je ze maar voor derlui raap", en dat zou heer, "wis en bliksems" oug gedoon hubbe es die luij zieg al neet onderein geranjeerd hadde wie heer dao kwaom.

Juffrouw Vlasblom voelt de onrus, door tant Treeske opgewek gaondeweeg zakke, bij het aonhure van de dapperheid van wagmeister Hevig. Dee maan kwaom of heer gerope waor. Dee zou heur oet de labberente helpe. Ze stelden h'm in kinnes van heur onveurziegtigheid um ne vreemde snuiter zoe mer in hoes te numme zonder dr' aon te dinke of het diks neet ne sjelm of nen aofzetter waor.

Dat waos get veur Hevig. Heer hoofde iemes mer evekes te bezien, dan wis heer zeffens wee heer veur had. Same kwaome ze euverein, dat es ze get hoordten opkomme, heer gaw in de provisiekas zou kroepe, die sjus neve den trap laog en door e reetske van de deur ins zouw opnumme wat veure vleis men in de koop had. In spits bove kos heer zieg. Ze praotde nog en tuurke door en waoren op het leste de ganse kosgenger vergete, wie op ins Bisjoeke zieg begos aonte stèlle.

Ie evels de korpulenten Hevig zieg oet ziene zedeleer had opgeluf, stond al e jungske op het pertaol, dee e paar pantoffele van juffrouw Jeske kwaom bringe

– "Geer zeet mieg oug ne vieve", lachde zij, wie de jong wie ne wind weer den trap aofraffelde. "Geer zeet ne goje um de doed te goon hole".

– "Jè, Jè, wee waor dao op verdag, verontsjuldigde zieg de wagmeister, dee al ne roeje kop had gekrege van agitatie, mè koelik had heer weer plaots genomme of Bisjoeke kondigde nuij bezeuk aon. Noe waos Hevig viever. Zoo gaw es heer kos kroop heer in de provisiekas die juffrouw Vlasblom agter h'm touw doog. t Waor weer e vals alarm. Den hulpkuster van de prochie kwaom heur op ne zes wekendeens verzeuke en brag heur het gebruikelik doedsprintsje.

Gelukkig spoojde zieg dee um vort te komme, want Hevig kraog het benajd in de kas. In heuren iever had juffrouw Jeske de deur gans agter h'm geslote en dao heer zieg met zie korpus neet umdrèje kos in de ing ruimte had heer ondertusse met ze gezieg nao de moer e lestig ougenblik doorgebrag.

Dat waor noe twiemaol mis, de derde kier zou hun neet mislukke. Het waor zes oore gewoorde en de nuijen hier dee um deen tied oetsjeide waor eerder ougenblik te wagne. De kas woord ope gezat. Hevig gong veur het gespan stoon. Met eine stap agteroot, waor heer op z'n plaots. Juffrouw Vlasblom zou de deur naoder doen. In aofwagting stondte ze um den hook van den trap. Bisjoeke zaot op zien egterste tussen hun in en loerde nao ondere um weer en keel te kinnen opzette.

Dao stoot zieg iemes tege de kontermarsje.

– "Gaw, gaw", fluusterde juffrouw Vlasblom en duijden Hevig agteroot. Op hetzelfde ougenblik raakde Bisjoeke, dee bleffenteere veur- en agteroot sprong tusse zien bein. De wagmeister strukelde en in tot juffrouw Jeske de deur agter h'm touw doog klonk op ins en tumult van de ander wereld in de kas. Met e verbaas gezieg arriveerde de nuije kosgenger op de beuvensten trèj. De deur woord ope gedoon en dao laog Wullem de

derde tusse twie boterput met twie planke euver ziene boek en ziene sjoet vol putsjes wiemeregelei, kronsele, keerse, glazer met komkummerkes en gebroke eijer. E viedelke rommedoekies stond h'm reg op ziene kale kop en ziene baard zaot vol sjijfkes unne, van ingemaakte hieringe. Juffrouw Vlasblom keekden um hulp en boven alles oet gilde Bisjoeke, dee zieg pijn had gedoon en zieg tusse de kneje van Hevig oetwerkde.

Stom en stief stond de kosgenger de val van Wullem dreij aontestare neet wetende wat heer zaog ligge. Eindelijk trokke ze de gevallen held eeder aon en hand regop. Jufvrouw Vlasblom haolde gaw ne potdook oet het keukentsje en begos h'm het ei en de unnesajs van ze gezieg te vege. Het viedelke rommedoe sjievelde van allein van ziene kop.

Gaondeweeg woord de wagmeister kinbaar.

– “Maar, allemachtig, oome, bent u dat?” reep opins de kosgenger.

– “Ben jij dat, Kees?” zag dee en herkaant zienen eige neef oet Sjiedam.

– “Hoe moet ik u nu hier aantreffen, oome? Ik had juist van avond eens bij u willen aankomen. Ik had u willen verrassen, want ik ben naar Maastricht overgeplaatst”.

– “Komt binne, hier, gaot zet uug; drinkt uug e cognekske veur de schrik”, nudigde juffrouw Vlasblom oet. “Zet u maar in de zedeleer, mijnheer”.

– “Ziet gij, mijnheer, dat komp allemaal met mijn tant Trees”, begos ze oetlèk te geve, ondertusse tot ze de jas en de sjilée van mijnheer Hevig met de potdook aofveegde.

“Die had mig in den ambarras gemaak. En met het hondje ... koesj tieg, Bisjoeke ... het arm beesje keek zich nog het hart af, ... met het hondje is uw nonk kome te valle en hij heeft zich zeker aon de planke wille snappe en nu zijn al de wijmere en de unne op hem gevallen ...”

– “Es het mer gein vlekke zien”, onderbrook heur de wagmeister, “anders kom ieg bij de kommandant op het appél”. “Ik zal je van avond het zaakje wel eens vertellen”, riegden heer zieg tot ziene neef, dee oet de Mastreegter Hollandse verklaoring van zien kosjuffrouw mer neet wies kwaom en het verband neet kos snappe tusse tant Trees en de val van ziene nonk Wullem den derde in de provisiekas.

Wie de aw wieker poort verdween

Het waor in het jaar 1868 tot Mastreeg zou ontmanteld weurde. De stad zou gein vesting mie bleve. De mantel dee zoe lang besjermend um de stad geslage waor en dee heur zoe diks bewaord had tege plundering, oetmaoring en verwoesting, kos heur neet langer mie vrijware. De wallemur, tores en poorte, gragte, valbrugge, forte en werke hoofde geinen deens mie te doen. Mastreeg woord door het Nederlands verdeidegingssysteem priesgegeve. Het woord en zoegenaomde ope stad.

Dee in eus gezegend jaar 1920 kint naovertelle van het bombardemint van en stad of dee de vreiselikke verwoesting heet gezeen, die eus modern bomme kinne veroerzake, zal um dat besluit wel neet rouwig zien. De lui van deen tied begrepen oug wel wat dat zegge wouw. Hun groetawwers vertelde nog van de Fransen tied wie toen eus stad in veer daag met 12000 bommen en kogels besjote waor en haaf in puin laog.

En wat waore de bomme van toen? Het gesjuts van op St. Pietersberg droog nog neet tot aon de Lurestraot want dao schuilde zieg ennen houp lui.

Het zou gedoon zien met de lange rij belegeringen, die eus veste had oetgestande door alle ieuwen heer van Noormanne, Luikse troppe, Spaonse, Staotse en Franse legers.

Mè, noe merkte ze oug tot heure mantel oet de mode waor en heur veuls te ing zaot. Dus de mantel moos valle. De vestingwerke zouwe geslieg weurde um plaots te make veur woeninge en sjaole, kerke en kluusters, fabrikke, parke, kanalen en bassings. Met de wallemur woordte de gragte touwgegooid en de poorte mooste verdwijne, want die laoge sjus wie groete mouzevalle aon de ingeng van de veurnaomste straote, die oetkwaome op de groete verkiersweeg nao den Bosch, Breussel, Tongere, Hasselt, Luik en Aoke.

Al zoe waor beslote. Mè ein oetzundering waor gemaak. De aw Wiekerpoort, oug wel Aoker en Duitse poort geheite, zou es monumint en gedagtenis aon de vreuger verdeidigingswerke stoon blieve.

Brook me aon weerskante de moer de van aof, dan bleef ne veerkentige steine blok euver met de poort in het midde. Gong me dao door dan leep me iers euver en valbruk, die en steine bruk met e veurplein dr'agter verbond. Bove de poort waor ne stein aon gebrag met het volgend opsjrif

In Joer M.C.C.C.C en acht.

Die luick hadde Tricht belacht

Daer noe M.C.C.C.C en twelwe.

Maekde die stad deese brug selve.

Seit voersinnig en voerdechtich

En laet neit zoe veele in tier seit mechtig.

Wat zoe veul beteikene wouw as:

In het jaor veertienhonderd en ag hadde die van Luik Treeg belegerd. Dao nao maakde de stad die bruk oet veurziegtigheid en veurdach. – De raad woord dao bij gegeve: Laot ers noets mie in de stad es geer meister kint blieve.

Onder de poort regs woende de porteer, dee eederen aovend um negen oore de poort moos slete en dan tusse twie soldate de sleutel nao de hoofwag brag. Wie de poort neet mie hoofde geslote te weurde gong de leste porteer oug mer doet, mè z'n vrouw waor

blieve woene. Heur woening waar zeker solied, mè tog neet stevig genog um heur te vrijware tege de struppe streek van de Wieker koejonges, want die goojden heur wel ins groze door de sjouw aof, die op de wal oetkwaom en zoe kraog dat erm mins diks genog root in het ete. Kwaom dan de soldaote van de wag aon den eine kant de wal opgekledderd um hun te pakke, dan smeerde zij h'm aon den andere kant aof.

Oug de boerinne, die met hun kurf nao de merret kwaome moosten het misgelle; die kraogen al van alles op hunne kop, naat of druug, al naovenant tot het veel. E gans bezunder plezeer hadde die strubbenders dr'aon um op en aaid buurke te passe, dat altied nen hoege zijjen op had, mè zonder bojem en noe waar de kuns um dee van boven aof steintjes in die kaggelpiep te litse.

Al gaof die poort noe oug nog zoe e plezeer aon de jonkheid, deWiekeneers waore met hun monumint neet opgezat. Es dee "staank in de weeg" dao stoon bleef, redeneerde zij, dan bleef oug Wiek aon dee kant aofgeslote. De veurstad zouw zieg dao aon dee kant neet oetbreije. De lui zouwe langs nen andere kant de stad oet en ingoon en de kommers zou zeker erg dr'onder lijje. De "Worteletikkers" mopperde en foeterde. De wrok tegen het monumint greujde met den daag en ... kwaom eindelijk tot en oetbeersting.

Nen aovend, zoe vertelde mieg de lesten euverlevende van de Wieker samezweebers, kwaome veer op de wal bove de poort same in en geheim bijeinkoms en dao woord beslote um de poort mer kort en bondig aof te breke. Den tied woord bepaold en eeder dee kos zou zien gereidsjappe met bringe. Dee gein had zou ze kriege van de jonges van Jos T. dee in iezerwaore doog. De bepaolde nag kwaom aon. In de café Van den Boorn bij de poort kwaom me bijein. De gebreurs P. had de en dommekrag en breekiezers met gebrag en Phons TH. e stel zakkedregers aongemonsterd um het groof werk te doen. Poste woorden oetgezat veur es soms nagwakers zieg vertuinde, mè die lete zieg zelden of noets in Wiek zien. Aofgesproke woord um onder het werk neet te spreke of zieg bij naomen aon te roope, um zieg neet te verraoje.

En toen gong het aon de geng.

Boven in het middel woord begos. De Wiekeneers broke dao de dekstein op en de zakkedregers grove nao ondere touw. Het bleek hun dao te megtig, um dat de eerdlaog dikker waar es ze meinde, zoedat ze van dao oet neet tot aon het gewulf van de poort koste komme.

Ondertusse, door het ongewoen geboenker oet hun nagrus opgesjrikt, versjene euveral de bewoeners van de umliggende hoezer in hun vinsters, mè die kost niks ondersjeije, en de vrouw van de porteer zaoleger had de vlug genomme, wie ze heur hoes boven heure kop begosten aof te breke. Zeker door heur gewaarsjouwd kwaome e paar nagwakers dr'op aof, mè die woordte met brikke op de luij gejaog.

Het waar e mysterieus geval. Me hoort in den duster mer buttelen en houwe; stein en klute nao ondere valle, mè me hoord gei minsegeluid.

Wie den iersten opzat mislukde, woord opnuits beraodslaag. Ze gonge links de wal aof en heele de bespreking op de neergelaote stam van de Bastione en me zou noe goon probeere um de sleutel oet de poort te hole. Met nuijen iever woord de aofbraok hervat. Um de sloetstein te bereike, heele zij zieg met en kettel aonein vas. Eindelijk veel de sleutel en met sjoot e gans stuk van de poort in. Mè, toen woord het oug tied, want toen kwaom de Mag aon. Ze sloeperde de wal aof, het Ruterstraotsje door en zoe nao hun hoezer.

Sanderdaogs waor gans Wiek en Mastreeg in opluip. Prosesies van lui kwaome loere. Ze kraoge gein huugde de van. De naoste naobers kost geinen oetlek geve.

Den eine meinde het hadde vreemde gedoon en den andere zag tot de evermennekes aon het werk waore gewees.

En onderzoek woord ingesteld.

Einige van de deilnummers smeerden h'm wieselik de stad oet en sommige woordte op presumpsie veur de regbank gebrog, mè die heele zieg good geslote, tot het onderzoek op niks oetdrejde. Aon eine, menhier D., woord de strikvraag gedoon of ze met houte of met iezeere gereidsjappe hadde gewerk. – “Ieg hub huure zegge met pennemetskes”, gaof dee ten antwoord.

Wie evels de Magistraot van de stad zaog, wie zier het stoon blieve van die aw poort het ongenoege van de Wiekeneers opwekde, besloot dee dan oug mer heur het lot van de ander poorte te laote deile en leet het werk volindige wat door de Wiekeneers begos waor.

Later, wie de aw monuminte van de stad gerestaureerd woordte en de inwoeners wie langer wie mie belang begoste te stelle in de aaidhede, die zoe en ierweerdig cachet aon eus geboorteplaots geve, toen hadde ze spiet van het werk wat ze ins meinde tot in het belang van Wiek gedoonwaor.

– “Jè, wat deit me al neet es me jonk is”, besloot miene zeksmaan en sjonk nog ins e fien likeurken in.

• **Opmerking**

De publicatie *Mastreegter type* bevat in totaal 13 verhalen. De drie hier opgenomen verhalen staan in de originele publicatie op blz. 16–22 (Het bezoek van de Dames van de Charité), 43–50 (De nuije kosgenger) en 70–75 (Wie de aw Wieker poort verdween).